

3. MENOVÁ ODLUKA A ZAVEDENIE SLOVENSKEJ MENY

Hotovostný peňažný obeh

Hotovostný peňažný obeh na území Slovenskej republiky bol v roku 1993 ovplyvnený viacerými skutočnosťami. Medzi najdôležitejšie patria:

- a) menová únia dvoch suverénnych štátov (ČR a SR) do 8.2.1993,
- b) menová odluka ku dňu 8.2.1993 a obeh okolkovaných slovenských bankoviek,
- c) dodatočná výmena neokolkovaných za okolkované slovenské bankovky,
- d) emisia nových slovenských bankoviek a mincí a ich výmena za okolkované bankovky,
- e) dodatočná výmena okolkovaných bankoviek za nové slovenské bankovky.

Tieto skutočnosti ovplyvnili hotovostný peňažný obeh tak, že:

- a) nebolo známe skutočné množstvo obeživa na území SR do 8.2.1993, ale len jeho teoretické množstvo;
- b) pred menovou odlukou si fyzické i právnické osoby ukladali hotovosť na účty, resp. vkladné knižky, aby ich v termíne výmeny bankoviek za okolkované mali čo najmenej;
- c) počas výmeny okolkovaných bankoviek za nové slovenské bankovky bol obeh bankoviek vykazovaný v troch položkách: 1/ okolkované bankovky, 2/ nové slovenské bankovky, 3/ federálne neokolkované bankovky, ktoré zostali v obehú a neboli v termíne vymenené. Mince boli uvádzané v dvoch položkách: 1/ federálne mince, 2/ nové slovenské mince.

Z uvedeného je zrejmé, že nie je možné uviesť časový rad vývoja objemu obeživa na území SR a porovnanie s predošlými rokmi. Na základe známych údajov však možno uviesť údaje o teoretickom rozdelení federálneho obeživa, o množstve vymenených peňazí pri menovej odluke a o stave obeživa k 31.12.1993 v členení na okolkované bankovky, nové slovenské bankovky a federálne (neokolkované) bankovky, ktoré neboli v termíne vymenené. Mince sa členia na federálne mince a nové slovenské mince.

Národná banka Slovenska v roku 1993 vydala do obehú okrem obehových mincí aj príležitostné - pamätné strieborné mince (PSM) troch vzorov v celkovej sume 11 120 400 Sk. V obehú boli aj federálne PSM v celkovej sume 178 977 125 Kčs. Pamätné mince však hotovostný peňažný obeh ovplyvnili len minimálne.

Množstvo peňazí v obehú k 31.12.1992 na území SR, určené teoretickým rozdelením federálneho obeživa pri vzniku menovej únie (2:1), je uvedené v tabuľke:

nominálna hodnota	počet kusov	hodnota	podiel na celkovom množstve	podiel na celkovej sume
bankovky				
1 000 Kčs	20 175 360	20 175 359 834	17,7%	62,8 %
500 Kčs	15 901 018	7 950 508 967	13,9%	24,7 %
100 Kčs I 1/	29 119 896	2 911 989 575	25,6 %	9,0 %
100 Kčs II 1/	213 896	21 389 567	0,2 %	0,1 %
50 Kčs I 1/	792 769	39 638 454	0,7 %	0,1 %
50 Kčs II 1/	9161 322	458 066 121	8,0 %	1,4 %
20 Kčs I 1/	2 727 512	54 550 241	2,4 %	0,2 %
20 Kčs II 1/	17 124 032	342 480 641	15,0%	1,1 %
10 Kčs	18 781 846	187 818 460	16,5%	0,6 %
spolu	113 997 651	32 141 801 860	100,0%	100,0%

nominálna hodnota	počet kusov	hodnota	podiel na celkovom množstve	podiel na celkovej sume
mince				
10 Kčs	5112813	51 128 130	0,5 %	6,7%
5 Kčs	58 120 852	290 604 260	5,4 %	38,2 %
2 Kčs	77 590 951	155 181 902	7,2 %	20,4 %
1 Kčs	137 706 330	137 706 330	12,7%	18,2%
50 h	81 453 066	40 726 533,00	7,5 %	5,4 %
20 h	217 684 834	43 536 966,80	20,1 %	5,7 %
10 h	368 864 188	36 886 418,80	34,1 %	4,9 %
5 h	65 908 117	3 295 405,85	6,1 %	0,4 %
1 h	69 285 098	692 850,98	6,4 %	0,1 %
spolu	1 081 726 249	759 758 797,43	100,0%	100,0%

1/ 100 Kčs I - vzor 1961, 100 Kčs II - vzor 1989, 50 Kčs I - vzor 1964, 50 Kčs II - vzor 1987,
20 Kčs I - vzor 1970, 20 Kčs II - vzor 1988

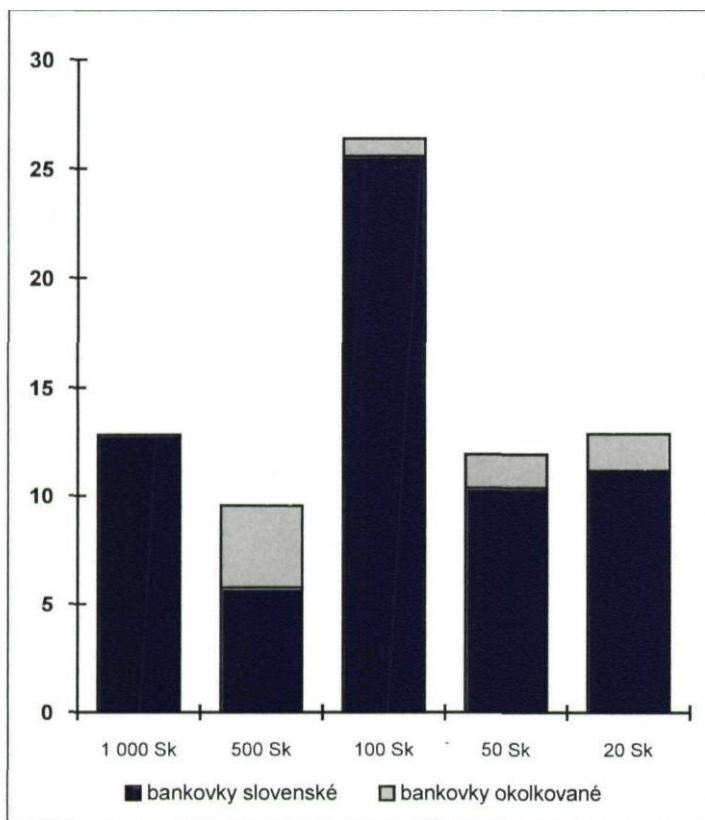
Pri menovej odluke bolo vymenených spolu 71 409 000 kusov bankoviek v celkovej sume 26 947 000 000 Sk.

Množstvo peňazí v obehu k 31.12.1993 v členení na okolkované bankovky a nové slovenské bankovky, resp. nevymenené neokolkované federálne bankovky, ako aj na federálne mince a nové slovenské mince je uvedené v tabuľkách:

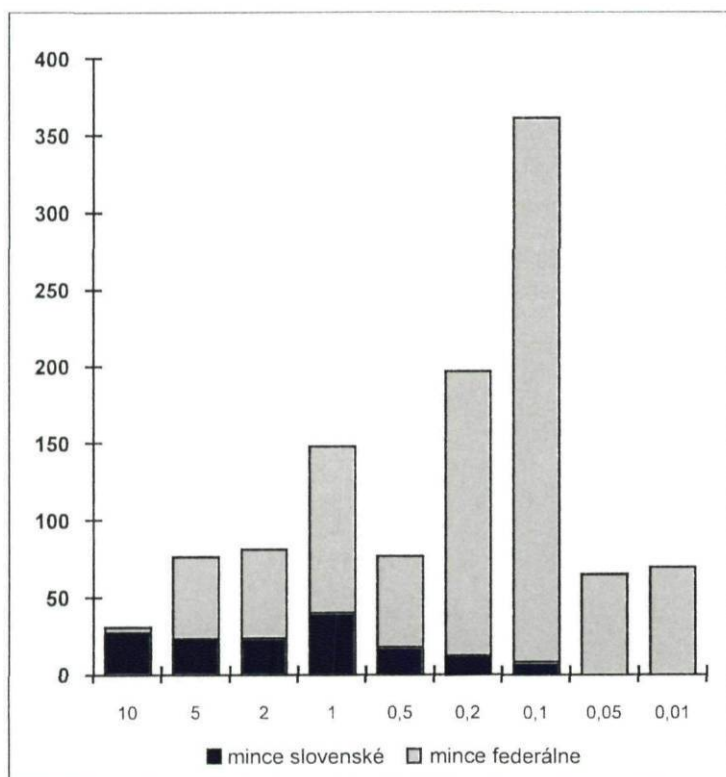
nominálna hodnota	počet kusov	hodnota	podiel na celkovom množstve	podiel na celkovej sume
bankovky				
okolkované				
1 000 Sk	85 869,75	85 869 750,00	1,09 %	3,96 %
500 Sk	3 788 657,75	1 894 328 875,00	47,97 %	87,29 %
100 Sk	788 906,25	78 890 625,00	9,99 %	3,64 %
50 Sk	1 546 035,00	77 301 750,00	19,58%	3,56 %
20 Sk	1 687 984,50	33 759 690,00	21,37 %	1,55 %
spolu	7 897 453,25	2 170 150 690,00	100,00%	100,00%
slovenské				
1 000 Sk	12 855 600,00	12 855 600 000,00	19,54%	67,56 %
500 Sk	5 745 300,00	2 872 650 000,00	8,73 %	15,09%
100 Sk	25 567 792,50	2 556 779 250,00	38,87 %	13,44%
50 Sk	10 411 579,50	520 578 975,00	15,83%	2,73 %
20 Sk	11 206 739,50	224 134 790,00	17,03%	1,18%
spolu	65 787 011,50	19 029 743 015,00	100,00%	100,00%
neokolkované				
1 000 Kčs	3 909 053,75	3 909 053 584,00	9,18%	75,25 %
500 Kčs	218 526,50	109 263 217,00	0,51 %	2,10%
100 Kčs I	5 991 982,75	599 198 250,00	14,07%	11,53 %
100 Kčs II	212 783,00	21 278 267,00	0,50 %	0,41 %
50 Kčs I	766 357,00	38 317 854,00	1,80 %	0,74 %
50 Kčs II	3 019 926,25	150 996 333,50	7,09 %	2,91 %
20 Kčs I	2 700 119,25	54 002 386,00	6,34 %	1,04 %
20 Kčs II	5 521 887,00	110 437 741,00	12,97%	2,12%
10 Kčs II 1/	20 247 473,50	202 474 735,00	47,54 %	3,90 %
spolu	42 588 109,00	5 195 022 367,50	100,00%	100,00%
mince				
slovenské				
10 Sk	27 059 000,00	270 590 000,00	17,73%	55,54 %
5 Sk	23 349 500,00	116 747 500,00	15,30%	23,96 %
2 Sk	23 765 500,00	47 531 000,00	15,57%	9,76 %
1 Sk	40 122 000,00	40 122 000,00	26,28 %	8,23 %
50 h	17 783 000,00	8 891 500,00	11,65%	1,83%
20 h	12 406 000,00	2 481 200,00	8,13%	0,51 %
10 h	8 158 100,00	815 810,00	5,34 %	0,17%
5 h	0,00	0,00	0,00 %	0,00 %
1 h	0,00	0,00	0,00 %	0,00 %
spolu	152 643 100,00	487 179 010,00	100,00%	100,00%
federálne				
10 Kčs	3 760 203,00	37 602 026,33	0,40 %	6,00 %
5 Kčs	52 424 882,00	262 124 410,00	5,51 %	41,84 %
2 Kčs	56 941 101,00	113 882 202,00	5,99 %	18,18%
1 Kčs	107 589 730,00	107 589 730,00	11,32 %	17,18%
50 h	58 271 166,00	29 135 582,83	6,13%	4,65 %
20 h	184 281 334,00	36 856 266,80	19,38%	5,88 %
10 h	353 249 438,00	35 324 943,77	37,16 %	5,64 %
5 h	64 901 590,00	3 245 079,48	6,82 %	0,52 %
1 h	69 275 554,00	692 755,54	7,29 %	0,11 %
spolu	950 694 998,00	626 452 996,75	100,00%	100,00%

1/10 Kčs II-vzor 1986

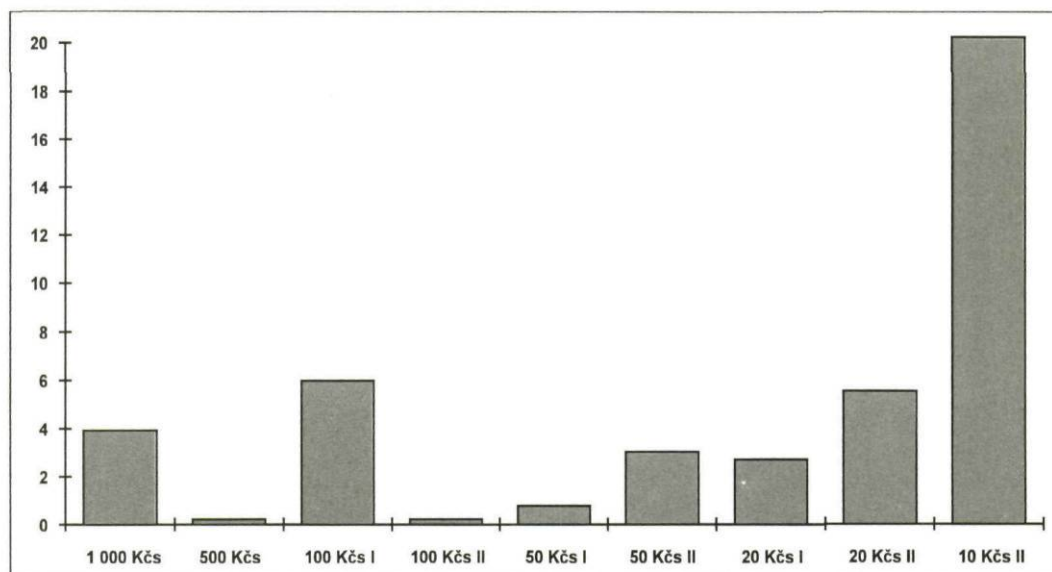
Podiel nových slovenských bankoviek v obehu na celkovom množstve bankoviek v obehu na území SR (v mil. Sk):

Podiel nových slovenských mincí na celkovom množstve mincí v obehu v SR (v mil. Sk resp. Kčs):

Počet federálnych bankoviek v obehu v SR k 31.12.1993, ktoré neboli v stanovených termínoch vymenené (v mil. ks):

Emisia slovenských peňazí

Schválením zákona o Národnej banke Slovenska ako emisnej banke šatu, sa vytvorili legislatívne predpoklady na emisiu slovenských peňazí.

Prvú dočasnú emisiu slovenských bankoviek predstavovali okolkované federálne bankovky v nominálnych hodnotách 20, 50, 100, 500 a 1000 slovenských korún. Kolkovanie bankoviek na Slovensku sa začalo 13.1.1993. Ku dňu menovej odľuky, t.j. k 8.2.1993 boli v obehu už len okolkované bankovky. Zároveň prebiehala príprava nových slovenských bankoviek v tlačiarňach bankoviek BA Banknote v Ottave v Kanade (bankovky v nominálnych hodnotách 20 Sk a 50 Sk) a Thomas De La Rue v Basingstoke vo Veľkej Británii a v závode tejto firmy na Malte (bankovky v nominálnych hodnotách 100 Sk, 500 Sk a 1000 Sk). Spolu boli vytlačené bankovky piatich nominálnych hodnôt v celkovom počte 172 miliónov kusov. Nové slovenské mince v celkovom počte 434 221 000 kusov vyrazila Štátna mincovňa Kremnica. Harmonogram výmeny okolkovaných (dočasných) bankoviek a federálnych mincí podáva tabuľka:

nominálna hodnota	nové platné od	okolkované platné do	okolkované výmena do
bankovky			
1 000 Sk	29.10.1993	22.10.1993	5.11.1993 ^v
500 Sk	15.11.1993	10.1.1994	31.3.1994
100 Sk	30.9.1993	30.11.1993	31.3.1994
50 Sk	30.8.1993	31.10.1993	28.2.1994
20 Sk	30.9.1993	30.11.1993	31.3.1994
10 Sk	-	15.6.1993	30.9.1993
mince			
10 Sk	8.2.1993	15.6.1993	30.9.1993
5 Sk	30.4.1993	30 11.1993	28.2.1994
2 Sk	30.4.1993	30.11.1993	28.2.1994
1 Sk	30.4.1993	15 10.1993	31.1.1994
50 h	30.6.1993	15.10.1993	31.1.1994
20 h	30.9.1993	30.11.1993	28.2.1994
10 h	29.10.1993	31.12.1993	28.2.1994
5 h	-	31.7.1993	31.10.1993
1 h	-	31.7.1993	31.10.1993

1/ Na základe písomnej žiadosti do 28.2.1994

V roku 1993 vydala NBS tri nasledovné pamätné strieborné mince:

nominálna hodnota	udalosť, ktorú minca pripomína	počet vydaných minci		vyhláška NBS č.	účinnosť vyhlášky
		celkom	z toho PROOF		
100Sk	Vznik Slovenskej republiky	70 000	5 000	190/1993 Z.z.	1.9.1993
200Sk	150. výročie kodifikácie spisovnej slovenčiny	37 000	2 000	281/1993 Z.z.	6.12.1993
200Sk	200. výročie narodenia Jána Kollára	37 000	2 000	362/1993 Z.z.	30.12.1993

Falzifikáty československých a slovenských peňazí

V roku 1993 bolo skúšobní platidiel Národnej banky Slovenska predložených celkom 4 919 kusov falzifikátov česko-slovenských a slovenských platidiel, zadržaných v peňažnom obehú na území Slovenskej republiky v protihodnote 2 849 440 Sk. Prehľad podľa jednotlivých nominálnych hodnôt je uvedený v tabuľke:

nominálna hodnota	neokolkované federálne bankovky počet ks	okolkované federálne bankovky počet ks	spolu
1 000	697	1 234	1 931
500	92	1 471	1 563
100	3	1 329	1 332
50		63	63
20		29	29
10¹⁾		1	1
spolu	792	4 127	4 919

¹⁾ Minca Slovenskej republiky 10 Sk, vzor 1993

Na základe čiastkových údajov za Slovenskú republiku, publikovaných v materiáloch bývalej Štátnej banky česko-slovenskej, možno porovnať vývoj v počte zadržaných kusov falzifikátov za posledných päť rokov:

nominálna hodnota	1989	1990	1991	1992	1993	spolu
1 000	2	35	136	1 192	1 931	3 296
500		5	7	299	1 563	1 874
100	5	9	20	10	1 332	1 376
50					63	,63
20	1	1			29	31
10				12	1	13
5	12	1	533	23		569
2			19			19
1	1					1
pozmenené napodobeniny	1					1
spolu	23	51	715	1 536	4 919	7 244

Vysoký nárast falzifikátov česko-slovenských a slovenských platidiel bol spôsobený existenciou prechodného obeživa vo forme okolkovaných bankoviek a taktiež tým, že ukončením platnosti tejto emisie bankoviek sa všetky bankovky

dostali do peňažných ústavov, kde boli falzifikáty identifikované a zadržané. Nárast výskytu falzifikátov bývalej emisie česko-slovenských bankoviek dokumentuje aj ich nízku úroveň ochrany proti falšovaniu najmä farebnými kopírovacími zariadeniami. Nahradenie tejto emisie bankoviek bolo už nevyhnutné.

Falzifikáty valút

V roku 1993 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných a predložených Skúšobni platidiel Národnej banky Slovenska v 1 225 prípadoch 3 413 ks falzifikátov valút v celkovej korunovej protihodnote 8 349 747 Sk. Prehľad o štruktúre zadržaných falzifikátov valút je uvedený v tabuľke:

mena	počet	podiel v %
DEM	1 579	46,2
USD	1 540	45,1
ITL	114	3,3
FRF	5	0,1
GBP	4	0,1
ATS	69	2,0
BEF	59	1,7
CHF	15	0,4
Kč	28	0,8
spolu	3413	100,0

Na základe čiastkových údajov za Slovenskú republiku, publikovaných v materiáloch bývalej Štátnej banky česko-slovenskej, možno porovnať celkový vývoj v počte zadržaných falzifikátov česko-slovenských a slovenských korun, ako aj valút za posledných päť rokov:

	1989	1990	1991	1992	1993
USD	72	169	850	4 355	1 540
DEM	1	17	45	121	1 579
FRF	1		2	2	5
ATS		1	1	4	69
ITL		1	27	9	114
GBP		1	3	5	4
BEF		1			59
CHF				1	15
FIM				3	
PEI^{2/}				6	
Kčs a Sk^{1/}	23	51	715	1 536	4919
Kč					28
spolu	97	241	1 643	6 042	8 332

^{1/} Federálne a okolované federálne bankovky a mince

^{2/} Peruánske intís nominálnej hodnoty 500 PEI pozmenené na 500 DEM

Uvedený prehľad v tabuľke jednoznačne dokumentuje extrémny nárast zadržaných falzifikátov za posledné roky. Pokles výskytu falzifikátov USD v roku 1993 v porovnaní s rokom 1992 je relatívny, nakoľko v roku 1992 bolo v jednom prípade zadržaných viac ako 3 tisíc kusov falzifikátov jednodolárových bankoviek, čo štatistiku skresľuje.